

Viatge a Centreamèrica

Quadern de bitàcola

Pedro Polo i Juan Rodríguez

STEI - Ensenyants Solidaris

Amb motiu de les eleccions generals celebrades a Guatemala el 7 de novembre, STEI-Ensenyants Solidaris va rebre per part de la Procuradoria General dels Drets Humans de Guatemala una invitació a participar

com a observadors voluntaris en el desenvolupament d'aquestes eleccions. La invitació era motivada pel reconeixement que aquesta institució atorga al treball realitzat per l' STEI en els darrers anys en el procés de cooperació per al

desenvolupament de Guatemala en el sector de la capacitat dels mestres i d'altres organitzacions populars com és CONAVIGUA.

Crèiem que aquesta oferta no es podia desatendre, tant per la

Grup d'observadors de Drets Humans.

tasca que estam intentant dur a terme a Guatemala, com per aprofundir en el coneixement del procés de reconstrucció democràtica després de 35 anys de guerra civil i en ple procés dels Acords de Pau, firmats fa tan sols tres anys.

També decidírem aprofitar aquesta possibilitat per avaluar els projectes que estan duent a terme amb diferents organitzacions populars locals que són la nostra contrapart en aquest país, i per preparar-ne d'altres per als propers mesos, fonamentalment el de capacitació que professors voluntaris de les illes Balears vénen realitzant en els mesos de juliol i agost, des de fa quatre anys.

Amb aquests objectius, sortírem de Palma.

Aquest article pretén ser un diari bitàcola de les activitats i encontres realitzats durant aquells trefze dies a Guatemala.

Dia 5 de novembre

Tot just arribar, ens vàrem entreveïst amb el Procurador dels Drets Humans de Guatemala (PDH), el Dr. Julio Eduardo Escobar, el qual ens va explicar la tasca que hauríem de realitzar i ens va destinar a l'Auxiliatura de la PDH, en el Departament de Suchitepec, que es troba a càrrec del llicenciat Julio Roca, persona que coneix la nostra tasca de cooperació amb Guatemala i que va participar l'any passat en la campanya de sensibilització que organitzàrem en diferents centres educatius de les illes Balears.

Al llarg d'aquesta trobada amb el procurador li vàrem lliurar un aparell de fax, donat per l' STEI com a aportació solidària amb aquesta institució, pel seu valor en defensa de la població més desvalguda i per la seva integritat en la defensa dels Drets Humans.

Dia 6 de novembre

Aquest dia vàrem participar en un taller a Mazatenango (capçalera

departamental de Suchitepec) sobre el procés electoral guatemalenc: les seves característiques, marc legal i les funcions que com a observadors hauríem de dur a terme.

Dia 7 de novembre

Dia de les eleccions. Jornada en què duguérem a terme la nostra

cions apropiades, tota vegada que es troben a la vora d'un riu que fàcilment es desborda, com va ocórrer amb l'huracà Mitch. La possibilitat que es repeteixin les inundacions no feia aconsellable aquesta ubicació. Per això es va acordar de canviar el solar per a l'edificació, i s'espera que l'any que ve ja pugui estar feta. Els

Reunió d'observadors amb el Procurador de Drets Humans Julio Roca.

tasca d'observadors i que no oblidarem mai, per la seva intensitat, avatars, durada i, sobretot, pel que vàrem poder veure. Els resultats significaren un nou cop a les expectatives dipositades en un canvi que afavorís mínimament la transformació de les estructures: El procés electoral que quedà lluny de ser transparent i democràtic (deixarem aquesta anàlisi per a unes altres pàgines d'aquest mateix número de **PISSARRA**)

Dia 8 de novembre

Mantinguérem una reunió amb el Claustre de professors de l'Institut per Cooperativa INEBACOMA, cooperativa docent que s'ha creat amb ajuda de fons de l' STEI. S'està construint una escola a la zona de Mazatenango on els alumnes no disposen de centres per a continuar el seu nivell primari.

Vàrem veure que el procés s'havia retardat uns quants mesos perquè els terrenys que havia donat l'Ajuntament no reunien les condi-

cions apropiades, tota vegada que es troben a la vora d'un riu que fàcilment es desborda, com va ocórrer amb l'huracà Mitch. La possibilitat que es repeteixin les inundacions no feia aconsellable aquesta ubicació. Per això es va acordar de canviar el solar per a l'edificació, i s'espera que l'any que ve ja pugui estar feta. Els

També vàrem poder constatar gratament que el material didàctic recollit a les escoles de Mallorca, a través de la campanya solidària organitzada per l' STEI, havia arribat al seu destí (una tercera part del material es va destinar a l'institut).

Dia 9 de novembre

Vàrem visitar la Comunidad del Progreso, situada en un municipi de Suchitepec. Ens havia encomanat la visita una de les voluntàries-cooperants que l'estiu passat va treballar en projectes de capacitació, per tal de programar possibles nous projectes.

La Comunidad del Progreso està integrada per desmobilitzats de la ex guerrilla que s'incorporen a la vida civil emparant-se en el Acords de Pau. El govern va afavorir la seva integració amb prés-

tecs per a la compra de finques, per a la seva posterior explotació.

Explicar en un article la història d'aquestes organitzacions, la seva diferència amb les comunitats de refugiats a Mèxic o amb la Comunitat de Pobles en Resistència (CPR), és una tasca no gens fàcil. Només volem esmentar la seva bona organització, la seva curta existència (dos anys) i les dificultats per a la devolució

Guatemala juntament amb diversos batles de Mallorca i avaluar els projectes que diferents ONGs balears tenen a la regió. Mantinguérem una reunió amb CONAVIGUA (Confederació de viudes de guerra de Guatemala), organització amb la qual mantenim varis projectes (construcció d'una aula multidisciplinària, construcció de vivendes mínimes en zones afectades per l'huracà Mitch, creació de comitès cívics) on es va valorar

Guatemala, allà a la unitat de cooperació internacional UCOMINE, on posarem de manifest els treballs de capacitació que mantenim i el seu reconeixement legal per als docents que hi assisteixen perquè constin en els seus currículums i es tinguin en compte en les baremacions que es fan allà.

Dia 12 de novembre

Seguim treballant a la seu de CONAVIGUA amb un model de sol·licitud de projectes que l' STEI - Ensenyants Solidaris ha elaborat per millorar l'eficàcia del seu seguiment.

Una altra de les activitats fou un contacte amb l'Institut d'Estudis Jurídics Maies, on ens explicaren un projecte de constitució de jurats maies en les poblacions indígenes. El rebèrem amb el compromís d'estudiar-lo i lliurar-lo a institucions balears relacionades amb temes jurídics.

Dia 13 de novembre

Vàrem tenir una reunió amb l'executiva nacional del sindicat STEG i amb tots els seus secretaris departamentals. L'objectiu era un intercanvi d'impressions sobre el treball de cooperació que mantenim des de fa anys amb aquest sindicat, la valoració dels últims cursos impartits de multiculturalitat i interculturalitat amb el finançament de la UIB i precisar el mètode de treball per als cooperants voluntaris que el proper estiu participaran en els tallers de capacitació de docents.

Dia 14 de novembre

Fou de visita turística a Chichicastenango, realitzant fotos per a l'exposició que ja s'ha estat exhibint sobre Centreamèrica. Mentre passejàvem pels seus carrers, ens presentaren Álvaro Colón, número 1 de la llista d'ANN (Alianza Nueva Nación), agrupació electoral d'esquerres que agrupava l'antiga guerrilla URNG i altres partits que s'havien presentat a les eleccions amb resultats destacables, ja que va quedar com a tercera força política del país.

L' STEI va fer entrega d'una computadora i una fotocopiadora a l' STEG.

dels préstecs concedits, tota vegada que l'explotació d'una finca es torba a ser rendible, i això els crea seriosos conflictes.

En el Progreso vàrem mantenir diverses xerrades amb membres de la junta directiva que ens presentaren un projecte de reg que necessita de l'ajuda d'unes bombes d'aigua. Esperam poder participar en aquest projecte que afecta més de 300 famílies. Així mateix, acordarem que en el pròxim estiu algun dels cooperants que vulguin anar a Guatemala podrà participar en la capacitació dels dos docents que disposa la comunitat.

Dia 10 de novembre

Tornada a la capital, on ens entrevistam amb la directora general de cooperació del Govern balear i amb el gerent del Fons Mallorquí que s'havia desplaçat a Centreamèrica amb l'objectiu de participar en el procés electoral de

l'estat d'execució. L'entrevista va servir perquè tant el govern balear, com el Fons Mallorquí poguessin constatar el grau de compromís que l' STEI té amb els projectes que gestiona.

Dia 11 de novembre

Dia ple d'activitats, com la trobada amb Rosalina Tuyuc, líder del moviment indígena i candidata d'un dels partits d'esquerra que no sortiren massa ben parats del procés electoral, però que mantén viva l'esperança d'un canvi substancial per al seu poble.

Visitarem la CONRED (Coordinadora per a la reducció de desastres) que fou la contrapart que ens ajudà en els problemes duals que es van tenir amb el contenidor carregat de material que es va fletar. Els vàrem voler agrair la seva generosa ajuda.

Una altra de les reunions va ser amb els Ministeris d'Educació de

Gentilment ens va fer una valoració dels resultats del procés electoral i ens digué que té prevista una visita a Barcelona pel mes de maig, circumstància que voldríem aprofitar perquè fes una conferència a Palma.

Dia 15 de novembre

Pere Polo es va desplaçar a El Salvador per tal d'avaluar els projectes que es tenen en aquest país.

Dia 16 de novembre

Pere Polo es va traslladar a Hondures per veure com es troben les obres de l'escola que s'havia finançat amb el suport de la nostra organització. En aquests dos dies, Juan Rodríguez va treballar a l'STEG, impartint un taller sobre l'elaboració de projectes i gestionant la proposta de construcció d'una seu per a l'Asociación Pedagógica de Capacitación del Docente que es pretén que sigui el punt de partida per a la millora dels mitjans i coneixements del magisteri guatemalenc, tota vegada que el Ministeri d'Educació no treballa en aquests àmbits, la qual cosa repercuteix de manera negativa en la preparació dels mestres i, en conseqüència, en la qualitat de l'ensenyament que s'està impartint en aquests moments a Guatemala, i, d'aquesta manera, no s'allunyen del lamentable rècord del 55% d'analfabetisme.

Dia 17 de novembre

Vàrem visitar "Ciudad Perónica", un dels barris marginals que envolten la capital. Una zona especialment conflictiva on la policia quasi bé no hi entra i en què el nivell de delinqüència juvenil és altíssim a causa de les "maras", i de l'alt nivell de marginalitat. Allà coneguèrem un projecte d'activitats juvenils. Els férem entrega d'una màquina d'escriure i un mimeògraf, a la vegada que ens vàrem comprometre a enviar més material perquè puguin dur a terme les seves activitats, mentre esperam que el proper estiu algun dels cooperants hi puguin rea-

litzar algun taller. El barri, la seva estructura, la violència i l'esperit en què aquella gent hi treballa sense recursos, en una zona especialment conflictiva, ens va deixar fortament impressionats.

Una altra reunió fou en el Congrés dels Diputats amb la reelegida diputada per l'ANN, Ninett Montenegro, que va analitzar el procés electoral i les perspectives

Ninet Montenegro. Juan entrega el llibre "El silenci va perdre la seva trajectòria" de Pere Polo.

que es presenten en el nou panorama guatemalenc.

Dia 18 de novembre

Abans de retornar a Palma, la comunitat de refugiats del Carmen, Suchitepec, ens va presentar un projecte de dotació de docents del nivell bàsic. La situació és crítica tota vegada que aquesta comunitat no està pressupostada i es troba en una zona sense carreteres, sense aigua corrent, sense llum elèctric, i on els joves no poden acudir a la capçalera departamental per seguir estudiant una vegada acabats els estudis primaris. Farem tot el possible per aconseguir els recursos necessaris per aquest projecte de cooperació.

Aquest quadern s'ha acabat. Hem intentat recollir les activitats realitzades en aquest viatge. Tan sols volíem reflectir el que l'STEI-Ensenyants Solidaris- està duent a terme amb els seus projectes de cooperació. Endarrera queden les anècdotes viscudes, els problemes personals que a vegades sorgeixen, la solidaritat dels companys i companyes de Guatemala, de les organitzacions germanes amb les que treballam, i moltes imatges que són difícils d'oblidar i que ens estimulen a seguir treballant per intentar aconseguir els recursos necessaris per elaborar els projectes.

És tan gran la necessitat d'ajuda que a vegades un es queda amb la sensació que aquests esforços són estèrils. Les possibles crítiques a l'efectivitat d'aquestes actuacions segur que quedarien diluïdes si es fes una volta per allà. La cooperació per al desenvolupament tan sols és una fase en el camí del canvi de model econòmic que apunta dia a dia la nostra societat. El neoliberalisme caigui qui caigui és un model injust; la globalització no és econòmica, és de pobresa; i l'aldea global de què es parla, és mentida. El comerç internacional es basa sobre

conceptes demagògics que afavoreixen menys gent de cada vegada, i concentra la riquesa en unes poques multinacionals que manegen els fils d'una economia que margina cada vegada més països com Guatemala.

Ja ens tornam posar en marxa per treballar. Esperam la vostra col·laboració i participació. □